

**ПрАТ "ВНЗ "МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ"**

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра філософії та суспільних дисциплін

Затверджую:
Директор Навчально-наукового
інституту психології та
соціальних наук

Яна РАСВСЬКА
"31" 2026 р.

Схвалено на засіданні кафедри
філософії та суспільних дисциплін
Протокол № 1 від 31.08 2026 р.
Завідувач кафедри

Тамара ЧИЧ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ»**

Спеціальності: 051 Економіка

Освітнього рівня: третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти

Освітньої програми:

Київ МАУП 2026

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Нич Тамара Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент,
завідувач кафедри філософії та суспільних дисциплін

(підпис)

Викладач:

Мелков Юрій Олександрович, доктор філософських наук, старший
дослідник, професор кафедри філософії та суспільних дисциплін

(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні кафедри філософії та суспільних дисциплін

Протокол № __ від _____ 2026 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Філософія глобальних проблем сучасності
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	051 Економіка
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити / 120 год. Лекції: 20 год. Семінарські заняття: 20 год. Самостійна робота: 80 год.
Терміни вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація

<i>Мелков Юрій Олександрович</i>	
Науковий ступінь	Доктор філософських наук
Вчене звання	Старший дослідник
Посада	Професор кафедри філософії та суспільних дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність; Філософія науки та інновацій; Методологія, дизайн та етика наукових досліджень в інженерії програмного забезпечення; Основи наукових досліджень
Напрями наукових досліджень	Філософія науки, філософія освіти, філософія гуманізму, філософія демократії
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8186-0357 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=LQGHb-wAAAAJ Інші: https://nbuviap.gov.ua/bpnu/bpnu_profile.php?bpnuid=BUN0012018 https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57224948590 https://www.webofscience.com/wos/author/rid/AAC-6093-2019
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	uka7777@gmail.com
Контактний телефон	+38-068-351-09-73
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-filosofii-ta-suspilnih-disciplin/melkov.html

Анотація курсу. Підготовка фахівців найвищої кваліфікації, які претендують на отримання ступеня доктора філософії, з необхідністю пов'язане з підвищенням рівня загальної філософської освіти. Її формування забезпечує дисципліна «Філософія глобальних проблем сучасності», що викладається для аспірантів. Потреба у вивченні її на третьому освітньо-науковому рівні навчання пов'язана з тим, що, по-перше, філософія функціонує як особлива система світогляду, яка, оперуючи категоріальним апаратом найвищого рівня абстрактності, здатна узагальнювати та формулювати найбільш загальні закони розвитку об'єктивної реальності, визначати зміст і ролі суб'єктивних чинників у соціокультурному процесі. По-друге, філософія виступає потужним методологічним підґрунтям наукової діяльності, здійснюючи рефлексію щодо феномена науки та формуючи фундаментальні засади, зокрема норми та ідеали наукового дослідження, засвоєння яких є необхідною складовою науково-дослідної діяльності. По-третє, філософія постає як система виробництва інноваційних смислів, функції якої включають до себе створення соціальних ідеалів, визначення цілей і цінностей особистісного і суспільного розвитку, формування засад смислової структури людської особистості; філософське осмислення глобальних проблем і ризиків сьогоденного життя виступає запорукою успішної життєдіяльності фахівця у світі XXI століття.

Предмет вивчення дисципліни: Предметом вивчення дисципліни «Філософія глобальних проблем сучасності» є найбільш загальні закони розвитку людини, суспільства, культури, найбільш загальні засади буття; сутність глобальних викликів, які стоять перед людством на початку XXI ст.; специфіка політичних, соціальних, економічних та духовно-культурних вимірів сучасних глобальних проблем; шляхи вирішення, запропоновані сучасними дослідниками та філософами; можливі сценарії майбутнього в напрацюваннях різних шкіл глобалістики.

Мета курсу: відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та положень «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», сприяти глибокому філософському осмисленню майбутніми фахівцями глобальних проблем, які стоять перед сучасною цивілізацією, вмінню аналізувати їх причини і можливі шляхи вирішення опанувавши філософською методологією.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити аспірантів з понятійно-категоріальним апаратом та основними концепціями сучасної філософської думки;
- надати комплексне уявлення про основні глобальні проблеми та ризики, пов'язані з життєдіяльністю людини у світі XXI століття, включаючи українську гуманітарну та соціальну перспективу: основні теоретичні підходи, методологічні принципи та дискурсивні практики;
- сформувати вміння та навички самостійного, творчого, критичного та конкретного мислення;
- сприяти засвоєнню філософських засад науки та науково-дослідної діяльності, формуванню системного культурного світогляду науковця.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни: Курс «Філософія глобальних проблем сучасності» тісно пов'язаний із проблематикою інших дисциплін суспільного і гуманітарного блоку, знання яких необхідно аспіранту для вивчення курсу. Зокрема, філософське осмислення глобальних проблем сучасності передбачає наявність знань із базового курсу «Філософія», який викладається для студентів першого освітнього рівня (бакалавр), а також простежується взаємозв'язок із курсами «Політологія», «Соціологія», «Релігієзнавство» тощо.

Програмні компетентності

Загальні компетентності (ЗК)	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами. Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань і принципів академічної доброчесності. Здатність проводити дослідження та презентувати результати відповідному рівні. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Програмні результати навчання (ПРН)	Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень в науці. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин			
		лек.	сем.	сам.	Методи навчання
Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи філософії глобальних проблем сучасності.					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; опрацювання дискусійних питань); інноваційні методи навчання (компетентнісний; проектно-дослідницький); кейс-метод.
Тема 1.	Філософія глобальних проблем сучасності, її предмет, функції та методи дослідження.	2	2	5	
Тема 2.	Глобальні проблеми людства: сутність та класифікація. Глобалізація як історичне явище і феномен.	2	2	7	
Тема 3.	Основні моделі і проекти глобального розвитку, їх філософське осмислення. Школи глобалістики: характеристика напрямів.	2	2	6	
Змістовний модуль 2. Актуальні проблеми трансформації глобального світу XXI століття: політичні, економічні та соціальні аспекти.					Методи оцінювання: усний контроль (усне
Тема 4.	Політичні аспекти глобальних проблем	2	2	5	

	сучасності: трансформації політичних систем, проблеми громадянського суспільства і політичної культури.				опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Тема 5.	Економічні тенденції сучасного постіндустріального суспільства.	2	2	7	
Тема 6.	Світова демографічна ситуація і демографічна політика. Ресурсні проблеми сучасної цивілізації.	2	2	6	
Тема 7.	Екологічні реалії буття сучасного суспільства.	2	2	6	
Тема 8.	Людина, її життя і здоров'я як предмет філософського аналізу.	2	2	5	
Тема 9.	Філософія техніки та нові реалії сучасного інформаційного суспільства.	2	2	7	
Тема 10.	Сучасне й майбутнє України в глобальному економічному та політичному просторі.	2	2	6	
Всього:		20	20	60	
Форма контролю: екзамен					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, комп'ютерні лабораторії, конференц-зали, бібліотека. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми та методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюють під час проведення семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі аспірантів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- письмові завдання (тестові, контрольні, модульні);
- самостійне опрацювання тем;
- самостійне виконання практичних завдань.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу

на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Система оцінювання ґрунтується на принципах об'єктивності, прозорості, гнучкості та високої диференціації. Оцінювання результатів навчання здійснюється за модульно-рейтинговою системою із застосуванням 100-бальної шкали. Максимальна кількість балів, яку може накопичити здобувач за всі види навчальної роботи, становить 100.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Разом
Робота на практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	20	20		40
Модульна контрольна робота	10	10		20
			40	40
Разом	30	30	40	100

Розподіл балів. Розділ передбачає накопичення балів окремо за поточну діяльність (до 60 балів: 20 – модульні контрольні роботи, 40 – робота на заняттях і самостійна робота) та за екзамен (до 40 балів). Мінімальна сума балів, за якої дисципліна вважається зарахованою, становить 60.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота виконується у письмовій (тестовій) формі. Оцінювання: «відмінно» (А) – правильно виконано понад 90 % завдань; «дуже добре» (В) – 82–89 %; «добре» (С) – 75–81 %; «задовільно» (D) – 68–74 %; «достатньо» (Е) – 60–67 %; «незадовільно» (FХ) – менше 60 %. Відсутність роботи – 0 балів.

Зазначені оцінки переводяться в рейтингові бали таким чином: А – 10 балів; В – 9 балів; С – 8 балів; D – 6-7 балів; Е – 5 балів; FХ – менше 5 балів.

Підсумковий контроль з навчальної дисципліни «Філософія глобальних проблем сучасності» проводиться у формі екзамену. Аспіранта допускають до екзамену за умови виконання ним усіх видів робіт.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових проблемних груп здобувачів, підготовці публікацій, що відповідають змісту навчальної дисципліни, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною програмою навчальної дисципліни.

Здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, які відповідають змісту навчальної дисципліни, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих аспірантом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється аналогічно до балів, які аспірант міг би отримати на семінарському занятті.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності відповідно до Закону України «Про освіту» та нормативних документів Академії <https://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/akademichna-dobrochesnist.html>. Усі роботи (рукописи, проектні заявки, есе, презентації) мають бути оригінальними та авторськими, супроводжуватися коректними посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Особлива увага приділяється етиці наукових публікацій (авторство, конфлікт інтересів) та коректному цитуванню. За порушення передбачено академічну відповідальність згідно з нормативними документами Академії: повторне проходження оцінювання та / або повторне вивчення відповідного освітнього компонента.

Політика щодо відвідування та запізнь. Відвідування занять є обов'язковим. У разі пропуску здобувач самостійно опрацьовує матеріал і відпрацьовує пропущені заняття у визначений викладачем спосіб. Систематична активна робота на заняттях враховується під час підсумкового оцінювання.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Завдання виконуються у встановлені терміни. Роботи, подані з порушенням дедлайну без поважних причин, можуть оцінюватися зі зниженням балів. Перескладання незадовільних результатів здійснюється у порядку, визначеному нормативними документами Академії.

Політика щодо оскарження. Здобувач має право на вмотивоване оскарження результатів оцінювання у порядку, визначеному нормативними документами Академії, звернувшись із відповідною заявою до директора інституту / декана факультету <https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>.

Політика використання цифрових інструментів та інструментів штучного інтелекту. Використання цифрових інструментів і генеративного штучного інтелекту допускається як допоміжний засіб пошуку й опрацювання інформації, редагування та оформлення текстів і заявок за умови прозорого декларування такого використання, критичної перевірки результатів і збереження авторства та відповідальності здобувача за поданий матеріал https://drive.google.com/file/d/1r74_4CHxDx1bpAvw8X4AvaqLSGWbyaYd/view.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні (базові):

1. Арутюнов В. Х., Свінціцький В. М. Філософія глобальних проблем сучасності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2003. — 90 с.
2. Бохан А. В. Ідеї глобального еволюціонізму в розумінні екологічної безпеки / А. В. Бохан // Науковий огляд. — 2014. — № 2. — С. 13–21.
3. Гриців А., Котик Л. Глобальні проблеми людства у змісті географічної освіти: Навчально-методичний посібник. — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2025.
4. Карівець І. В., Кадикало А. М. Сучасна філософія науки: теми і проблеми : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2024. 216 с.
5. Ключник Р. М. Глобальні проблеми сучасності: економічний вимір / Р. М. Ключник // Академічний огляд. — 2020. — № 1 (52). — С. 5–12.

Додаткові:

1. Медоуз Д. Л., Рандерс Й., Медоуз Д. Х. Межі зростання. 30 років по тому (пер. з англ.). — К.: Наш Формат, 2018. — 464 с. (*Актуальне перевидання першої фундаментальної доповіді Римському клубу*).
2. Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Ч.2. Актуальні проблеми сучасності. Підручник. У 2- ч. — Київ: "Альтерпрес", 2002, — 480 с.
3. Горбатенко В. П., Бутовська І. О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. - К.: МАУП, 2005. -152 с.
4. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств – Дороговкази в майбутнє // <http://www.nauka.in.ua/resources/books/856>
5. Хосе Ортега-і-Гасет. Бунт мас // http://www.ae-lib.org.ua/texts/ortega-y-gaset_masa_ua.htm
6. Andrée B.P.J. Revisiting the relation between economic growth and the environment; a global assessment of deforestation, pollution and carbon emission / B.P.J. Andrée, A. Chamorro, Ph. Spencer, E. Koomen, H. Dogo // Renewable and Sustainable Energy Reviews. – 2019. – Vol. 114. – P. 1–16.
7. Global Multidimensional Poverty Index 2018: The Most Detailed Picture To Date of the World's Poorest People [Електронний ресурс] / Oxford Poverty and Human Development Initiative (2018), University of Oxford, UK. – Режим доступу: https://ophi.org.uk/wp-content/uploads/G-MPI_2018_2ed_web.pdf
8. Mielkov Iu. Human-Dimensionality and Values of Higher Education: Strategies for the Future of Complexity and Sustainable Development // Philosophy of Education. – 2019, Vol. 24, № 1. – P. 79–96.
9. Weizsäcker E., Wijkman A. Come On! Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet – A Report to the Club of Rome. – New York: Springer Verlag, 2018. – 220 p.